

Напрямок підготовки: 03 Гуманітарні науки
Вибіркові навчальні дисципліни
Цикл вільного вибору аспірантів

АНОТАЦІЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ «ДИСКУРСОЛОГІЯ»

Статус: вибіркові навчальні дисципліни
Розділ: Блок Б ППС 3.06: Теорія літератури
Рік, семестр: 2 рік, 3 семестр
Тривалість: 3 кредити ECTS

Курс «Дискурсологія» належить до вибіркового блоку навчальних дисциплін, що забезпечують професійну та практичну підготовку аспірантів гуманітарних спеціальностей. Дисципліна в процесі вивчення охоплює всі основні складові сучасних лінгвістичних досліджень. Викладання курсу «Дискурсологія» зорієнтовано на комплексну реалізацію цілей навчання основних напрямів наукового пошуку в сучасному мовознавстві. Курс «Дискурсологія» є необхідною складовою частиною вивчення циклу загальнолінгвістичних дисциплін. Курс розглядає проблеми зв'язку дійсності, тексту та дискурсу як взаємопов'язаних складових структури та змісту комунікації, яке завжди реалізується в конкретному комунікативному просторі. Курс розрахований на аспірантів третього року навчання філологічних спеціальностей.

Мета спецкурсу: формування у студентів знань про організацію та функціонування дискурсу як об'єкта лінгвістичних досліджень як метод лінгвістичного дослідження, як феноменом сучасного інформаційного простору; із сучасним станом та перспективами розвитку дискурсології та текстології; співставити поняття «текст» та «дискурс», розглянути тенденції аналізу тексту в контексті розвитку сучасного мовознавства.

Основні завдання курсу: визначення поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці, міждисциплінарні зв'язки; розгляд питання текстотворення, текстосприйняття; прагматична структура дискурсу; типологія дискурсу; методика проведення дискурсу; методи і технології у сфері дискурсивного аналізу; аналізу як новітній метод у лінгвістичних дослідженнях; розмежування понять текст і дискурс; жанрово-стилістичними, семантико-прагматичними та формально-структурними категоріями дискурсу; розкриття механізмів породження та функціонування політичних текстів на матеріалах сучасної газетної публіцистики, механізмами породження та функціонування газетних текстів; ознайомлення аспірантів із традиційними способами презентації їх дослідної діяльності у вигляді наукових доповідей.

Зміст дисципліни: курс «Дискурсологія» складається з двох модулів: 1. Методологічні та теоретичні засади дискурс-аналізу. 2. Теорія тексту.

Модуль 1. Методологічні та теоретичні засади дискурс-аналізу: Методологічні підходи до дискурс-аналізу; Теоретичні передумови виникнення дискурсології як науки. Наукова парадигма як основний методологічний

інструмент аналізу дискурсу. Сучасні методи дослідження. Дискурс як явище сучасного комунікативного середовища. Комунікативна природа дискурсу. Монологічна та політологічна форми. Комунікативні властивості ситуативно зумовленого та ситуативно вільного дискурсів. Дискурс і мовленнєвий жанр. Підходи до мовленнєвих жанрів. Мовленнєвий жанр і комунікативний акт. Культурологічний підхід. Лінгвістичний підхід. Проблеми організації, типології і розвитку мовленнєвих жанрів. Проблеми відокремлення і організації мовленнєвих актів. Проблема типології мовленнєвих жанрів. Проблема формування й історичного розвитку мовленнєвих жанрів. Дискурс як породження реальної комунікації. Визначальні чинники дискурсотворення. Основні дискурс-моделі. Види дискурсу.

Модуль 2. Теорія тексту: Вступ у загальну теорію тексту. Предмет, цілі та завдання курсу. Становлення теорії текст. Текст як динамічна комунікативна одиниця. Семантичні та комунікативні категорії тексту. Текст як закінчене інформаційне та структурне ціле. Одиниці тексту. Вербальні та невербальні засоби вираження значення в тексті. Відповідність структури тексту темі, інформації, яка виражається, умовам спілкування, стилю. Механізми утворення тексту. Мовленнєва організація тексту. Взаємодія прагматичної настанови тексту та автора. Поняття «диктум» та «модус». Компоненти вислову. Поняття структурної зв'язаності тексту. Цілісність тексту та засоби його досягнення. Поняття цілісності тексту. Ключові слова. Види повторної номінації. Надфразова єдність. Абзац. Класичний абзац. Види Інформації та функціонально-сміслові типи мовлення. Типологічна класифікація інформації. Типи мовлення: опис, оповідання, розмірковування. Мішані типи мовлення. Інструктування як тип мовлення. Тексти інструктивного типу. Типи та різновиди текстів. Текст художній та нехудожній. Текст монологічний та діалогічний. Текст прозаїчний та поетичний. Різновиди текстів за стильовою орієнтацією. Методи аналізу дискурсу і тексту: наративна семіотика. Медіа дискурс. Політичний дискурс. Рекламний дискурс. Аксіологічні та структурні характеристики дискурсу реклами у мас медіа.

Тривалість: 3 кредити ECTS, 14 тижнів.

Оцінювання: поточне оцінювання (14), іспит (1).